

261672

ODDZIAŁ II.

Warszawa, dn. 20. Lutego 1920

BIURO EWIDENCYJNE

Bardzo pilne.

Wydział 6.

Wyciąg z ostatnich wiadomości № 47.

(Radiodepesza z Rygi dnia 17. i 18. od kpt. Myszkowskiego).

16. Lutego postanowiła Lotewska Rada Ministrów, w odpowiedzi na pokojową propozycję Sowdepji, w zasadzie przystąpić do rokowań pokojowych, w związku możliwie z państwami sąsiednimi.

Członkowie pokojowej delegacji do rokowań z Sowdepją są już wyznaczeni.

UWAGA: Rząd Polski zaprosił, według informacji otrzymanych od M.S.Z., Państwa Bałtyckie na konferencję do Warszawy, celem wprowadzenia w życie postanowień konferencji Helsingforskiej. Dnia 23. 2. o godz. 17. odbędzie się w M.S.Z. konferencja informacyjna przed

- 1. I. zast. Szefa Sztabu.
- 2. II. " " "
- 3. Szef Oddziału II.
- 4. Szef Biura Ewidencyjnego.

- 5. Ew(5.
- Oddział I.
- Oddział III.
- Oddział IV.a.
- Rezerwa.

Adm. Kantura Góralna

PILSUDSKI
INSTITUTE
ARCHIVES
New York

stawicieli M.S.Z., M.S. Wojsk. Naczelnego Dowództwa W.P. i Departamentu dla Spraw Morskich celem omówienia szczegółów powyższej konferencji. Termin rozpoczęcia obrad z przedstawicielami Państw Bałtyckich rozstrzygnięte ustalony na konferencji dnia 23.2..

Wobec powyższego staje się opracowanie uchwał podjętych na konferencji Helsińskiejskiej (Ew(6.Nr.7608(II)) nie tylko w stosunku do Łotwy, ale i do reszty Państw Bałtyckich bardzo aktualnym.

W myśl tut. Ew(6.Nr. 7608(II) . uprasza się Oddziały I., III. i IV. a o wyznaczenie delegatów na konferencję w M.S.Z. dnia 23.2.. Nazwiska podać kap. Kurałowskiemu delegatowi Oddziału II. (tel. Nr.21.) do 22.2.godz.11..

Delegat Naczelnego Dowództwa W.P. przy Nacz. Dow. W. Estońskich rotmistrz Prus - Bogusławski, bawiący obecnie w Warszawie został o powyższym zawiadomiony.

2016
Dz. 23/II
Warszawa
Instytut
Wydawnictwo

2616

Ścisłe tajne
trzymać pod zamknięciem!

KONFERENCJA PAŃSTW NADBALTYCKICH W HELSINGFORSIE I JEJ

REALIZACJA.

Konferencja Państw kresowych i Polski w Helsingforsie, zwołana z inicjatywy rządu Finlandzkiego, miała jako główne swe zadanie skoordynowanie wspólnych dążeń politycznych Państw nowostworzonych i odbudowanych na kresach dawnej Rosji i omówienia stanowiska względem Rosji, jak również załatwienia kwestji wzajemnych stosunków i podporządkowania się decyzjom powziętym na konferencji.

Materiał omawiany na tej konferencji podzielony został na 4 grupy i oddany do rozpatrzenia komisjom: politycznej, narodowo - granicznej, militarnej i ekonomicznej.

Konferencja zakrojona miała szerokie rozmiary, lecz poszczególne delegacje, w myśl posiadanych instrukcji ograniczyły program konferencji.

Finlandczycy byli nadzwyczaj powściągliwi, wykluczyli odrazu stosunek do Niemiec, zaznaczając, że względem Niemiec żadnego stanowiska nie zajmą, gdyż interesuje ich tylko stosunek do Rosji; delegaci polscy wykluczyli stosunek do wszelkiej Rosji poza sowiecką; Estończycy wobec zamiarów pokojowych względem Rosji i prawdopodobnie pod naciskiem Anglii szukali wyjść kompromisowych. Wykluczyli ofenzywny charakter przyszłych konferencji.

Łotysze szli cały czas z Polakami, przystosowując swoje wnioski do tendencji polskich, choć w wielu wypadkach szukali, jak Estończycy wyjść kompromisowych. Litwini nam na konferencji starali się szkodzić, wszędzie wystawiali swoje żądania względem Polski, występowali w roli uciśnionych i zastrzegali się przeciwko uznaniu Rosji sowieckiej za wroga większe-

PILSUDSKI
INSTITUTE
ARCHIVES
New York

PILSUDSKI
INSTITUTE

155

go od Polski. Złożyli projekt litewsko - łotewsko - estońskiej konwencji przeciw Polsce. Projekt ten Litwini odrzucili kategorycznie. Estończycy wymówili się brakiem pełnomocnictwa. W rezultacie oświadczyli, iż wobec polskiej ofensywy na Litwie i do wyjaśnienia losów ich projektu konwencji antypolskiej, biorą udział w konferencji tylko w charakterze informacyjnym. Z poszczególnych spraw omawiano uznanie de jure Państw Estonji, Litwy i Łotwy, co postanowiono kategorycznie przeprowadzić.

Wszelkie sprawy sporu narodowościowo - granicznego i terytorjalnego między państwami, biorącymi udział w konferencji i Rosją ^{sowiecką} zdecydowano likwidować na zasadzie prawa narodów, samostanowienia o sobie i li tylko przez głosowanie powszechne zainteresowanej ludności.

Co do morza Bałtyckiego to konferencja była zdania, że neutralizacja morza Bałtyckiego jest nadzwyczaj ważna nie tylko dla Państw biorących udział w konferencji, lecz również i innych Państw zainteresowanych (Państwa Skandynawskie), wobec tego omówienie tej sprawy postanowiono odłożyć do przyszłej konferencji i zaprosić na nią Państwa Skandynawskie.

W sprawie stosunków ekonomicznych przyjęto szczegółową rezolucję; ma być stworzony Komitet Centralny, handel kompensacyjno wymienny. Inicjatywę Komitetu Centralnego podejmie Finlandja, która porozumie się z innymi Państwami co do miejsca i czasu. Ustalono wszystkie sprawy, mające służyć za materiał dla Komitetu Centralnego.

Sprawy wojskowe rozpatrywane były przez komisję wojskową, składającą się z wyższych przedstawicieli wojskowych. Przewodniczył finlandzki gen. Berg, członkowie byli ze strony finlandzkiej generał-podporucznik

- Enckell,

Estońskiej -gen.-

Larka,

Łotewskiej - pułkownicy: Lainin i Kalnin,
Litwy - generał - Vaiciuska,
Polskiej - rtm. Prus - Bogusławski i pułkow-
nik - Pożerski (bez głosu).

funkcje sekretarza pełnił pułkownik Hamalainen (Lit-
wini przyjmowali udział tylko w charakterze informa-
cyjnym).

Omawiano kwestje: stosunki do Rosji, zabezpiecze-
nia militarne od strony Rosji i konwencji wojskowej
Stanowiska przedstawicieli było następujące:

Finlandja zastrzegła sobie omawianie sprawy stosunku
do Niemiec, kładąc nacisk jedynie na zabezpieczenie
się od strony Rosji i to obroną defenzywną.

Estończycy i Łotysze usiłowali wszędzie szukać
wyjścia kompromisowego; Estonia ze względu na pert-
raktacje z bolszewikami i kto wie czy nie pod nacis-
kiem Anglii, Łotwa przez bojaźń zbyt głębokiego za-
angażowania się. Delegaci polscy stali na stanowisku,
iż nie mogą się wiązać konwencją defenzywną, gdyż
jako sojusznicy Ententy muszą się z nią liczyć i gdy
by Ententa uznała za konieczne naszą ofensywę to Pół-
ska by na nią poszła. W rezultacie wszyscy za wyjąt-
kiem Polaków uznali za możliwą tylko defenzywną kon-
wencję.

Po całym szeregu posiedzeń komisja zdecydowała
dwie zasadnicze kwestje:

- 1). Państwa, biorące udział w konferencji zobowiązały się przystąpić jaknajprędzej do opracowania planu, mającego za cel wspólną obronę przeciwko niebezpieczeństwu grożącemu ze strony Rosji sowieckiej, w którym jasno byłyby określone w jakich wypadkach ma nastąpić realizacja wspólnych środków, potrzebnych dla obrony.
- 2). Celem wzajemnej wymiany wiadomości, dotyczą-

cych zarówno wojsk własnych, jak i przeciwnika oraz dotyczących położenia na odcinkach frontu. Państwa biorące udział w konferencji uważają za potrzebne utworzenie Centralnego Biura Informacyjnego. Jako miejsce biura została wybrana Ryga.

Łącznie z powyższą deklaracją uchwalono poniżej podany projekt konwencji wojskowej, jako podstawę do szczegółowego militarnego opracowania w sztabach sprzymierzonych Państw.

Zawierające układ Państwa otrzymują pomoc wojskową tak pojedynczo, jak i razem ze strony innych Państw zawierających układ, wówczas, kiedy ze strony napadniętego wypełnione zostaną warunki układu, dotyczące mobilizacji i wojskowego zaopatrzenia odpowiednich sił zbrojnych i to pod następującymi warunkami:

- a). jeśli napadający odrzucił zaproponowany mu sąd rozjemczy, albo jakieś inne postępowanie prawne (pośrednictwo trzeciego mocarstwa, komisję śledczą, albo urząd pojednawczy, złożony z przedstawicieli obydwu stron), dla załagodzenia konfliktu albo nie wykonał wydanego nań wyroku sądu rozjemczego.

UWAGA: Państwa, zawierające układ obowiązują się poddawać swe przyszłe zatargi z Rosją sowiecką przed ich rozstrzygnięciem z bronią w ręku sądowi rozjemczemu, albo jakiemuś innemu postępowaniu prawnemu.

- b). Państwa, zawierające układ są zobowiązane do utrzymywania armji dla celów obronnych, której siła na czas pokoju i na czas wojny ma być ustalona przez dotyczące rządy względnie sztaby.

PILSUDSKI
INSTITUTE
ARCHIVES
New York

PILSUDSKI
INSTITUTE
ARCHIVES
New York

- c). Zawierające układ Państwa są zobowiązane do odparcia, przewidzianego w §1 tego układu, napadu, na jedno z zawierających układ Państw zmobilizować swoje armje w odpowiednim stosunku procentowym. Każde z zawierających układ Państw zobowiązane jest dbać o to, aby jego armje na wypadek mobilizacji były zaopatrzone w ustalonej mierze w techniczne środki pomocnicze, broń, amunicję, umundurowanie i inne zapasy. Wszystkie szczegóły określa między sobą Państwa.
- d). Swoje wydatki wojenne w czasie pokoju i wojny, specjalnie zaś wydatki na uzbrojenie swoich wojsk ponosi każde zawierające układ Państwo. Resztę ogólnych wydatków wojennych, specjalnie zaś wydatki na floty, fortyfikacje i.t.d., które zostaną uważane za konieczne będą rozłożone na zawierające układ Państwa proporcjonalnie do ilości ludności.

Dla zrealizowania postanowień konferencji, rozszerzenia i wprowadzenia w życie projektu konwencji wojskowej, przygotowania materiału dla przyszłej konferencji i opracowania w detalach kwestji wspólnego frontu i Centralnego Biura Informacyjnego niezbędnym jest niezwłoczne przystąpienie do opracowania tych spraw.

Ponieważ Państwa biorące udział w konferencji pilnie przysłuchiwały się głosowi Polski, licząc się z nią, jako największą potęgą na wschodzie, inicjatywa więc podjęcia dalszych prac winna pochodzić ze strony Polski. W tym celu należy:

19

1). Przystąpić do stworzenia Centralnego Biura Infor-
macyjnego:

opracowuje:

O D D Z I A Ł II.

- a). zadanie Biura: zebranie wszelkiego ma-
terjału potrzebnego dla przyszłej konfe-
rencji, wymiana wiadomości o siłach
własnych i nieprzyjacielskich i o sytu-
acjach na frontach, opracowywanie lub
koncentrowanie opracowanych przez szta-
by planów obrony od strony Rosji.

W odpowiedniej chwili Biuro ma słu-
żyć jako sztab dowództwa ogólnego fron-
tu.

- b). organizacja Biura.

2). Opracować plan stworzenia ogólnego frontu prze-
ciwko Rosji.

opracowuje:

O D D Z I A Ł III.

- a). organizacja frontu,
b). charakter obrony (ofenzywny, defenzywny)
c). wspólne wyższe dowództwo,
d). wspólny sztab frontu,
e). stosunek sił,

3). Opracować w detalach zaprojektowaną przez konfe-
rencję Helsingforską konwencję wojskową:

opracowuje:

O D D Z I A Ł III.

w porozumieniu z

O D D Z.: I. II. i IV.

- a). pomoc wojskowa Państwu zaatakowanemu,
b). ustalenie norm mobilizacyjnych dla sie-
bie i dla Państw sprzymierzonych przy-
zaliczenie, zaludnienie,
mając pod uwagę granice, warunki stra-
tegiczne i komplikacje polityczną.
c). charakter pomocy (pośredni, bezpośred-
ni),
d). liczebność armji,
e). wyposażenie armji,
f). wydatki w razie pomocy państwu zaatako-
wanemu.

4). Opracować instrukcje dla Attaches wojskowych w
Państwach Bałkańskich:

- a). omówienie spraw na poprzedniej konferen-

opracowuje:

O D D Z I A Ł II.
w porozumieniu z Dep.

dla Spr. Morskich i

O D D Z. IV.a.

cji podjętych,

b). zbadanie gruntu dla przyszłej konferencji,

c). sprawy kolejowe (w znaczeniu strategicznym),

d). sprawy morskie,

e). sprawa łączności pomiędzy Attaches,

f). sprawa łączności Attaches z Biurem Informacyjnym,

Ogólne zestawienie: O D D Z. II.

Zbliżenie Polsko - Łotewskie.

Nieprzesądzać prac przyszłej konferencji, jak również i rezultatów i przyszłego ułożenia się stosunków politycznych i wojskowych, obecnie nadzwyczaj aktualną byłaby sprawa nawiązania ścisłego sojuszu z bezpośrednim naszym sąsiadem Łotwą.

Sojusz ten, skierowany przeciwko Rosji, powinien być oparty nie na jednorazowej przemijającej pomocy lecz mieć mocne podstawy stałego związku i musiałby dodatkowo zawierać klauzulę przynajmniej przychylniej neutralności na wypadek zatargu Polsko-Łotewskiego, musiałby również przewidywać zatarg z Niemcami.

Przemawiają za tym na korzyść Polski następujące względy wojskowe:

- 1). Zabezpieczenie lewego skrzydła przy operacjach przeciwko Rosji,
- 2). Wzajemne popieranie swych dążeń przy zawieraniu pokoju z Rosją bolszewicką,
- 3). Ukątwienie strategicznego okrążenia Litwy, na wypadek jej wystąpienia przeciw Polsce.
- 4). Odciążenie naszego frontu w wypadkach wojny z Rosją, bądź Litwą.
- 5). Korzystanie z portów merskich dla celów wojskowych.

Naczelne Dowództwo W. P.
(Sztab Generalny).

Warszawa, d. 20. Lutego 1920 r.

2618/2

::
ODDZIAŁ II.
Ew/G. Nr. 7608(II).

10

DO

ADJUTANTURY GENERALNEJ.

w B e l w e d e r z e .

Przedkłada się do wiadomości zaznaczając,
iż szczegółowe opracowanie poruszonych spraw przeka-
zane zostały odpowiednim czynnikom.

1 załącznik.

General p.o. Szefa Sztabu Generalnego.

Za zgodność:

H A L L E R m.p.

Boleskiński

General - pporucznik.

NACZELNE DOWÓDZTWO WOJSK POLSKICH
ADJUTANTURA GENERALNA
WARSZAWA

Dz. 2618/2 dnia 23/II 1920 r.

Wydziel.

PILSUDSKI
INSTITUTE
ARCHIVES
New York

PILSUDSKI
INSTITUTE
ARCHIVES
New York